

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет фізичного виховання і спорту

Гараєв Артем Анатолійович

**МОДЕЛЮВАННЯ АСПЕКТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
АРБІТРІВ У ФУТБОЛІ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ЇХ
ПІДГОТОВКИ**

017 – Фізична культура і спорт

Автореферат дипломної роботи
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»

Миколаїв, 2019

Роботу виконано на кафедрі олімпійського та професійного спорту
Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Керівник роботи:

доктор біологічних наук, професор
Коробейніков Георгій Валерійович

Рецензент :

Захист відбудеться 26 лютого 2019 р. о _____ годині на засіданні
екзаменаційної комісії у Чорноморському національному університеті імені
Петра Могили за адресою: м. Миколаїв, вул. 68 десантників, 10,
аудиторія _____.

Із дипломною роботою можна ознайомитись у бібліотеці Чорноморського
національного університету імені Петра Могили

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Актуальність проблеми вдосконалення якості підготовки футбольних арбітрів, необхідність наукового обґрунтування засобів і методів їх підготовки високої кваліфікації неодноразово відзначалися провідними фахівцями спортивних ігор.

Наукою глибоко вивчені і впроваджені методи підготовки спортсменів і тренерів, багато команд в ігрових видах спорту оснащені сучасними технологіями. Для роботи зі спортсменами запрошують фахівців різних напрямів. В професійних футбольних клубах постійно здійснюється комплексний контроль за станом і рівнем готовності гравців. Однак для арбітрів аналогічні дослідження і розробки, новітні методи навчання поки не торкнулися.

Підготовці спортивних суддів в науковій літературі приділено недостатньо уваги. Причому, в тих нечисленних роботах дослідний акцент був зміщений переважно в напрямку підвищення якості та оцінки суддівства: в боксі (А.Г. Аб'єв, 1989), боротьбі (М.В. Прохорова, А.Г. Семенов, 1999), баскетболі (Григор'єв, 1998; С.А. Полієвскій і співавт., 2001, 2003; Ю.П. Девяткин і співавт., 2002), гімнастики (Л.Н. Петров, 1991, 1996, 1997; Ю.К. Гавердошжій, 2002 ; М.П. Ступень, 2003), спортивних танцях (А.А. Коваленко, 1998, 2001, 2004; Н.Ф. Сінігіна, 1997; Б.І. Федорчен-ко, В.Ю. Плаксін, 2004), легкої атлетики (Г. Корольов, 1994; С.Н. Беляєв, 2003), карате (О.Б. Дмитрієв, 2001), дзюдо (В.М. Ігуменів, 20 01), армспорту (АМ Мотлох, 2004), гребному спорті (Р.І. Габитов, 1999), тенісі (В. Авілов, 1998; І. Мартинов, 1999), шахах (В. Пожарський, 2000), кінному спорті (А. Ласків, 1990), автоспорті (О. Корнеєва, 1999). Популярні також проблеми оцінки суддівства за допомогою математико-статистичних методів і використання комп'ютерних технологій (Л.А. Кац, 1988; А.В. Макаров і співавт., 1989; А.В. богині, Е.А. Казаріна, 1990; Л.І.П. Петров, 1991,1996; Р.Н. Терьохіна, 1997; М.В. Прохорова, А.Г. Семенов, 1999).

Слабке відображення питань суддівства в науково-методичній літературі, відсутність методики відбору і навчання цієї діяльності зумовили помітне відставання професійної майстерності арбітрів від рівня розвитку футболу.

Суддівство в футболі набуває особливого значення в силу того, що здійснюється в результаті суб'єктивних оцінок різноманітних динамічних ігрових ситуацій, що виникають на полі, що вимагають не тільки значного за обсягом і інтенсивності руху арбітра, але і сформованню навичок прийняття правильних рішень.

Оволодіння арбітрами майстерністю передбачає значні витрати розумової, фізичної і нервової енергії і пов'язане з великими труднощами. Але це складне завдання може бути вирішене засобами спеціальної підготовки та збалансованого харчування в поєднанні з освоєнням методики суддівства і регулярної практичною діяльністю.

Мета роботи. Змоделювати аспекти професійної діяльності арбітрів у футболі та внести пропозиції щодо вдосконалення процесу їх підготовки.

Завдання дослідження:

1. Аналіз досягнень найкращих арбітрів світу.
2. Аналіз повноваження арбітра та його помічників.
3. Вивчити особливості та етапи відбору і підготовки арбітрів.
4. Моделювання тренування арбітрів.
5. Моделювання та поставлення експерименту стосовно підвищення фізичної підготовки спортсменів.
6. Моделювання збалансованого раціону для арбітрів.

Об'єкти дослідження. Аспекти професійної діяльності арбітрів у футболі та їх підготовка.

Предмет дослідження. Зміст, педагогічні умови та спрямованість на вдосконалення процесу підготовки арбітрів у футболі.

Методи дослідження. Сукупність методів, які були використані для вирішення поставлених завдань, включала методи теоретичного аналізу, узагальнення і побудови концепцій в спорті: аналіз, узагальнення, моделювання, системний підхід; педагогічні методи: спостереження, опис, експеримент; соціологічні методи: спостереження, документальні методи; конкретні методи: аналіз літератури, метод експертних оцінок.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в розробці основних концептуальних положень, що характеризують умови і методи підвищення професійних якостей у футбольних арбітрів.

Конкретизовано раніше невідомі поєднання комфортного почуття, відпочинку, здорового харчування та інтенсивних тренувань, що приводить до покращення результатів статистичних даних в підготовці футбольних арбітрів.

Виявлено зв'язок зовнішніх факторів (тренування, відбір та обслуговування матчів) із внутрішніми факторами (фізіологічний стан, самопочуття, здоров'я) арбітрів.

Розкрито механізм реалізації потенціалу організму в професійній діяльності футбольних арбітрів.

Отримано нові дані, що визначають ефективні методи тренування, які засновані на відпочинку, інтенсивних тренувань та збалансованого харчування.

Доведено, що пріоритетною є технологія побудови моделей індивідуальних тренувань фізичного стану спортсмена та розвитку його професійних якостей, що спеціалізуються у суддйстві футбольних матчів та об'єктивності прийняття рішень.

Практичне значення роботи полягає у підвищенні професійних якостей футбольних арбітрів та підняття рівня світового футболу. Результати досліджень можуть бути використані у підготовці професійних арбітрів у футболі.

Апробація результатів дослідження. Основні положення магістерської роботи були представлені на VI Міжнародна науково-практична конференція «Філософські обрії сьогодення» (м. Херсон, 15-16 листопада 2018р.)

Експериментальна база дослідження. Дослідницько-експериментальна робота проводилась на базі ДЮСШОР «Кристал» міста Херсон.

Структура й обсяг роботи. Дослідження містить вступ, три розділи з висновками, загальні висновки, список використаних джерел (71 найменування). Загальний обсяг магістерської роботи складає 79 сторінок, з них основного тексту – 70. Робота містить 10 таблиць та 15 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми; сформульовано мету і завдання дослідження; визначено об'єкт, предмет; зазначено методи дослідження; розкрито наукову новизну і практичне значення магістерської роботи; подано інформацію про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі «**Огляд літератури**» здійснено теоретичний аналіз літературних джерел для вивчення історії виникнення футболу в Світі та в Україні, а також проаналізована діяльність найкращих футбольних арбітрів Світу.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» розкрито сутність використання методів дослідження, подано загальні відомості про хід експерименту дослідження фізичної підготовки вихованців ДЮСШОР «Кристал»

Сукупність методів, які були використані для вирішення поставлених завдань, включала методи теоретичного аналізу, узагальнення і побудови концепцій в спорті: аналіз, узагальнення, моделювання, системний підхід; педагогічні методи: спостереження, опис, експеримент; соціологічні методи: спостереження, документальні методи; конкретні методи: аналіз літератури, метод експертних оцінок.

Дослідження проводилося в кілька етапів.

Перший етап (вересень – грудень 2017 рр.) – розглядалась і вивчалась наукова література, яка пов'язана з аспектами професійної діяльності арбітрів у футболі та методиками їх підготовки. Всі дані ретельно відбирались та аналізувались. Розглядалась як стародавня література, так і новітня, в якій йдеться про технології сьогодення, завдяким яким можна досягти більших результатів в підготовці арбітрів за менший час.

Другий етап (січень 2018 – лютий 2018 рр.) – збиралась інформація стосовно конкретних прийом і технік підготовки спортсменів та особисто футбольних арбітрів, та удосконалення цих методів за допомогою сучасної технології та великому науковому прогресу.

Третій етап (березень 2018 – серпень 2018 рр.) – містив в собі становлення експерименту по покращенню фізичних даних учнів-спортсменів на базі ДЮСШОР «Кристал», збирання первинної інформації, розробки методикою тренувань, спостереження за ходом експерименту та аналіз отриманих даних.

Четвертий етап (вересень 2018 – листопад 2018 рр.) було розглянуто фізіологічні потреби футбольних арбітрів, а саме необхідність в збалансованому харчуванні та в додаткових вітамінах, мікроелементах та фітонутрієнтах.

П'ятий етап (грудень 2018 р.) – проведено систематизацію, аналіз та узагальнення результатів дослідження, сформовано висновки, оформлено остаточний варіант тексту дослідження.

Організація та проведення етапних досліджень, використання наукових підходів дозволили змоделювати аспекти професійної діяльності арбітрів у футболі та вдосконалити процес їх підготовки

У третьому розділі **«Результати дослідження та їх обговорення»** досліджено сучасний стан та рівень підготовки арбітрів у футболі та запропонована вдосконалення система тренування, яка дозволить арбітрам максимально розкрити всі свої фізичні можливості у професійній діяльності.

Результати досліджень показують, що спроектований метод тренування працює, так як за 3 місяці спортсмени досягли значних результатів. Спортсменам необхідно виконувати систематичні комфортні нормативи з поступовим збільшенням навантаження, що значно покращить результати та при цьому збереже організм від травм та хвороб.

Результати покращення фізичної підготовки занесено до таблиці 1.

Таблиця 1

Відношення кінцевого результату до початкового, раз

Вправи	Присідання	Пістолет	Скакалка	Берпи
№ спортсмена				
1	3,20	3,33	3,21	3,00
2	3,13	3,75	3,02	2,92
3	3,04	3,60	3,00	3,17
4	3,19	3,80	2,97	3,08
5	2,99	3,43	3,04	3,03
6	2,92	2,99	3,13	2,75
7	3,20	4,00	3,16	3,21
8	3,07	3,75	2,98	3,20
9	3,18	3,60	3,02	3,13
10	2,98	3,50	3,10	2,94
11	3,15	4,00	3,17	3,07
12	3,25	4,33	3,13	3,00
13	3,08	5,50	3,14	2,80
14	3,03	3,33	1,58	2,88
15	3,14	3,12	3,09	3,24
16	3,26	3,75	3,03	3,13
17	3,16	3,50	3,08	3,14
18	3,04	3,63	3,05	3,19
19	3,18	3,50	3,09	3,40
20	3,00	3,14	3,17	3,00

Найкращий результат по присіданням спостерігався у спортсмена під номером 16. Його показники збільшилися в 3,26 рази. На початку дослідів він присідав 86 разів максимум, в кінці дослідів – 280 разів.

Найкращий результат з вправи Пістолет був досягнут у спортсмена № 13. Показник збільшився в 5,5 разів. На початку він присідав по 2 рази на кожній нозі, в кінці – 11 разів.

Найкращий результат із скакалки отримав спортсмен №1. Початковий результат – 120 разів, кінцевий – 385 разів. Тобто збільшився в 3,21 рази.

Найкращий результат серед берпі був у спортсмена під номером 19. На початку дослідів він виконував 10 берпі, в кінці – 34 рази. Покращив свій результат в 3,4 рази.

ВИСНОВКИ

1) Футбольні арбітри в обслуговуванні матчів повинні:

- вести контроль за дотриманням правил гри;
- вести контроль за ходом матчу та стежити за часом гри;
- перевірити відповідність м'ячів згідно вимог Правила №2[35];
- перевірити відповідність екіпіровки футболістів згідно вимог Правила №4[35];
- у випадку серйозної травми або кровотечі у гравця, повинен забезпечити евакуацію його з поля (футболіст може повернутися до гри після сигналу судді, який повинен переконатися в тому, що кровотеча зупинена або травма не заважатиме грі та не загрожуватиме здоров'ю гравця);
- не допускати на поле сторонніх осіб;
- пред'явити певним органам звіт про матч, в якому надається інформація по всім прийнятим заходам стосовно гравців та офіційних осіб команд, а також стосовно всіх інших інцидентів, які відбулися до матчу, під час або після нього.

2) Дуже чітко треба підходити до відбору арбітрів, адже завдяки їх професіоналізму або некомпетентності, доброї фізичної підготовки або недостатності залежить об'єктивність обслуговування.

Основними питаннями відбору є:

- системний підхід до пошуку перспективних і талановитих молодих арбітрів;
- розроблення критеріїв, методів і принципів відбору з урахуванням індивідуальних особливостей кандидатів на арбітраж команд професіональних футбольних клубів у конкретній лізі;
- створення «ринку арбітрів»;
- розроблення необхідної нормативно – правової бази.

3) Для більш результативного тренування та запобігання випадкових травм, необхідно чергувати навантаження тренувань і вид вправ, поступово, без різких перепадів збільшувати власну норму і не забувати про необхідний відпочинок. Також необхідно дуже старанно підходити до вибору

місця, а особливо робочої поверхню тренувань заради попередження виникнення травм.

Тренувальні заняття з метою активного відновлення є важливим компонентом розвитку будь-якого тренувального плану, і зазвичай дані тренування плануються після матчу або інтенсивних тренувальних занять попереднього дня. Насправді, в порівнянні з повним відпочинком, низкоінтенсивні тренування стимулюють більш швидке і більш повне відновлення організму в зв'язку зі збільшенням потоку крові до м'язів, залученим в виконання фізичних вправ.

4) Можна зробити висновки, що запропонований метод тренування індивідуальних фізичних показників працює, так як за 3 місяці спортсмени досягли значних результатів. Спортсменам необхідно виконувати систематичні комфортні нормативи з поступовим збільшенням навантаження, що значно покращить результати та при цьому збереже організм від травм та хвороб.

Найкращий результат по присіданням спостерігався у спортсмена під номером 16. Його показники збільшилися в 3,26 рази. На початку досліджу він присідав 86 разів максимум, в кінці досліджу – 280 разів.

Найкращий результат з вправи Пістолет був досягнут у спортсмена № 13. Показник збільшився в 5,5 разів. На початку він присідав по 2 рази на кожній нозі, в кінці – 11 разів.

Найкращий результат із скакалки отримав спортсмен №1. Початковий результат – 120 разів, кінцевий – 385 разів. Тобто збільшився в 3,21 рази.

Найкращий результат серед берпі був у спортсмена під номером 19. На початку досліджу він виконував 10 берпі, в кінці – 34 рази. Покращив свій результат в 3,4 рази.

5) Перед матчем обов'язково арбітру та помічникам арбітра необхідно звернути особливу увагу на розминку, так як це впливає на подальшу роботоспроможність, попереджає виникнення травм та допомагає об'єктивно оцінювати гру.

б) Збалансованість раціону арбітрів та використання біологічно-активних добавок підвищить їх імунітет, покращить фізичні дані, збільшить показники витривалості та допоможе сконцентрувати більше уваги при виконання своїх обов'язків під час футбольних матчів.

Отже, при досягненні арбітрами майстерності передбачаються значні витрати розумової, фізичної і нервової енергії і пов'язане з великими труднощами.

Тому ми пропонуємо окрім інтенсивних і рівномірних тренувань, завдяки яким арбітри досягають потрібної фізичної форми, приділити увагу збалансованості раціону арбітрів та використовувати біологічно-активну добавку Double X ТМ Nutrilite, що значно підвищить їх імунітет, покращить фізичні дані, збільшить показники витривалості та допоможе сконцентрувати більше уваги при виконання своїх обов'язків під час футбольних матчів, тобто допоможе підвищити ККД організму.

СПИСОК ПРАЦЬ, ЯКІ ОПУБЛІКОВАНІ ЗА ТЕМОЮ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Тези доповідей:

Гараєв А.А., Коробейніков Г.В. Вплив фітонутрієнтів на організм спортсменів//Збірник наукових праць «Філософські обрії сьогодення». – Барановичі-Житомир-Одеса-Ороле-Херсон - 2018. – С. 319-321.

АНОТАЦІЯ

Гараєв А.А. – Моделювання аспектів професійної діяльності арбітрів у футболі та вдосконалення процесу їх підготовки.

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня магістр за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт», Херсон, 2018.

У роботі проведено аналіз досягнень найкращих арбітрів світу; аналіз повноваження арбітра та його помічників; вивчено особливості та етапи відбору і підготовки арбітрів; моделювання тренування арбітрів; моделювання збалансованого раціону для арбітрів. Встановлено, що для покращення роботи арбітрів у футболі, необхідно постійно проводити тренування, які в свою чергу періодично змінюються по інтенсивності і складності, а також необхідно збалансовувати раціон арбітрів та використовувати біологічно-активної добавки Double X, що підвищить їх імунітет, покращить фізичні дані, збільшить показники витривалості та допоможе сконцентрувати більше уваги при виконання своїх обов'язків під час футбольних матчів.

Ключові слова: футбол, м'яч, стадіон, поле, арбітр, суддя, гравець, футболіст, матч, гра.

Гараєв А.А. - Моделирование аспектов профессиональной деятельности арбитров в футболе и совершенствования процесса их подготовки.

Випускная квалификационная работа для получения образовательного уровня магистр по специальности 017 «Физическая культура и спорт», Херсон, 2018.

В работе проведен анализ достижений лучших арбитров мира; анализ полномочия арбитра и его помощников; изучены особенности и этапы отбора и подготовки арбитров; моделирование тренировок арбитров; моделирование сбалансированного рациона для арбитров. Определили, что для улучшения работы арбитров в футболе, необходимо постоянно проводить тренировки, которые в свою очередь периодически меняются по интенсивности и сложности, а также необходимо балансировать рацион арбитров и использовать биологически активной добавки Double X, что повысит их иммунитет, улучшит физические данные, увеличит показатели выносливости и поможет сконцентрировать больше внимания при исполнении своих обязанностей во время футбольных матчей.

Ключевые слова: футбол, мяч, стадион, поле, арбитр, судья, игрок, футболист, матч, игра.

Haraiev A.A. - Modeling aspects of the professional activity of referees in football and improving the process of their preparation.

Graduation qualifying work for obtaining an educational level, Master's degree in specialty 017 "Physical Culture and Sport", Kherson, 2018.

The paper analyzes the achievements of the world's best referees; analysis of powers of the arbitrator and his assistants; the features and stages of selection and preparation of arbitrators are studied; simulation of referee training; Balanced diet modeling for arbitrators. Establishing that in order to improve the work of referees in football, it is necessary to conduct regular training, which in turn periodically change in intensity and complexity, as well as necessarily balance the diet of referees and use the biologically active additive Double X, which will increase their immunity, improve physical data, increase endurance rates and help you focus more on your responsibilities during football matches.

Keywords: football, ball, stadium, field, referee, judge, player, football player, match, game.